

Wprowadzanie modelu CLIL w kształceniu zawodowym

Implementing the CLIL-VET model in vocational schools

Słowa kluczowe: wielojęzyczność, technologie informacyjno komunikacyjne w edukacji, Zintegrowane Kształcenie Przedmiotowo-Językowe.

Streszczenie. Artykuł przedstawia zagadnienia związane z wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań w systemach edukacyjnych, w tym wprowadzenie metody CLIL do systemów edukacyjnych, co jest zdecydowanie zalecane przez Parlament Europejski i Radę Europy. Zaprezentowane zostały założenia międzynarodowego projektu Erasmus+ „Wdrażanie modelu CLIL w szkolnictwie zawodowym”, którego celem była realizacja uczenia się przez całe życie i mobilności, poprawa jakości i wydajności kształcenia oraz szkolenia, a także zwiększanie kreatywności i innowacji, w tym przedsiębiorczości, na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia.

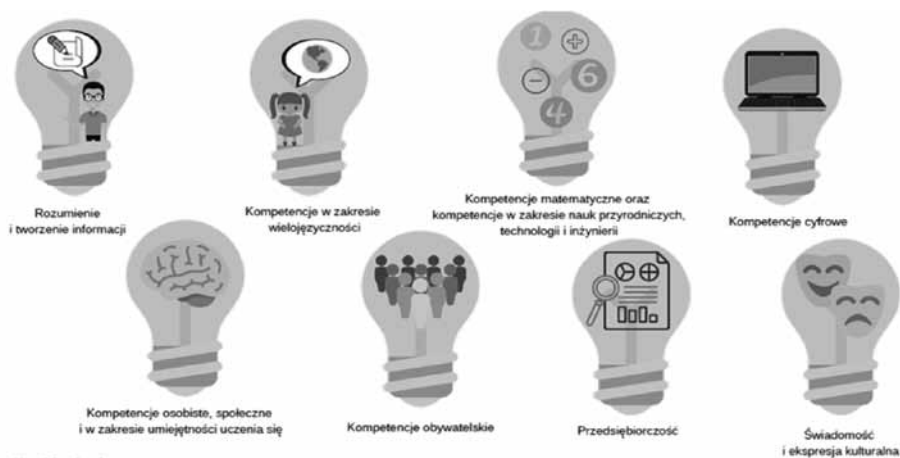
Key words: multilingualism, Information and Communication Technology in education, Content and Language Integrated Learning.

Abstract. The article presents issues related to the implementation of innovative solutions in educational systems, including the introduction of the CLIL method in educational systems, which is strongly recommended by the European Parliament and the Council of Europe. The assumptions of the international Erasmus + project “Implementation of the CLIL model in vocational education” were presented, which assumption was the implementation of lifelong learning and mobility, improving the quality and efficiency of education and training as well as increasing creativity and innovation, including entrepreneurship, at all levels of education and training.

Wprowadzenie. Dokonujące się na naszych oczach zmiany cywilizacyjne stawiają przed nauczycielami nowe zadania i wyzwania. Wynikają one z jednej strony z możliwości, które oferują współczesne media i TIK, z drugiej zaś strony wiążą się z koniecznością dostosowania metod pracy do zmieniającej się rzeczywistości oraz oczekiwań uczniów i studentów.

Powszechność stosowania platform e-learningowych w nauczaniu języków obcych sprawia, że kluczowego znaczenia nabiera jakość wykorzystywanych materiałów multimedialnych. Przez sam fakt stosowania nowszego, lepszego środowiska i narzędzi o większych możliwościach technicznych nie podnosimy jakości kursu. Podstawowym celem w pracy z materiałami multimedialnymi jest rozwijanie interaktywności u uczących się poprzez różnorodne formy przekazu – kanały informacyjne.

Zagadnienie wielojęzyczności. Wielojęzyczność jest kluczowym aspektem europejskiej tożsamości kulturowej. W ciągu ostatnich lat nauczanie i uczenie się języków obcych oraz doskonalenie kompetencji językowych zdecydowanie zyskały na znaczeniu. W ramach działań podejmowanych na rzecz promowania mobilności i międzykulturowego zrozumienia, Unia Europejska wskazała naukę języków jako priorytet. Znajomość języków obcych stała się niezbędna nie tylko dla prowadzenia sprawnego dialogu międzykulturowego, ale także dla poprawienia konkurencyjności na europejskim rynku pracy. Dlatego też zdolność komunikowania się w językach obcych zaliczana jest do grupy ośmiu kluczowych kompetencji według promowanego przez Unię Europejską programu „Uczenia się przez całe życie” (Lifelong Learning Programme).

Rys. 1. Kompetencje kluczowe

Źródło: www.blogedukacyjny.pl [dostęp 20.03.2020 r.]

W Zaleceniu Rady UE z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2018/C 189/01) wyróżniono 8 kompetencji kluczowych. Zjawisko wielojęzyczności jest zdefiniowane w dwóch perspektywach: z jednej strony dotyczy ono umiejętności danej osoby posługiwania się kilkoma językami, z drugiej zaś opisuje ono współlistnienie różnych języków na jednym obszarze geograficznym. Stąd też jednym z głównych celów edukacyjnych powinno być wykształcenie umiejętności porozumiewania się w języku obcym/językach obcych, co z kolei wpłynie dodatkowo na: otwartość na kulturę i poglądy innych osób; umiejętności poznawcze;

poziom sprawności w posługiwaniu się językiem ojczystym; a także pozwoli na podjęcie studiów lub pracy w innym państwie członkowskim UE.

Zagadnienie wielojęzyczności ma swoje odzwierciedlenie w wielu dokumentach europejskich. Można tam znaleźć stwierdzenie, że wielojęzyczność jest filarem zjednoczonej Europy, zapewniającym jej stabilne funkcjonowanie. Dlatego też rozwijanie i wzmacnianie kompetencji językowych jest jedną z głównych osi europejskiej polityki językowej. Datą znaczącą jest rok 2002, kiedy to w czasie posiedzenia Rady Europejskiej w Barcelonie został postawiony wniosek, że nauka języka obcego powinna zacząć się jak najwcześniej, a w czasie obowiązkowej nauki uczniowie powinni poznać dwa języki obce w stopniu umożliwiającym im skuteczną komunikację. Cel ten jest sformułowany w wielu dokumentach europejskich dotyczących polityki edukacyjnej. Wszystkich nie sposób przytoczyć. Niemniej jednak dwa z nich wydają się wytyczać główne osie współczesnej edukacji: *Nowa strategia ramowa w sprawie wielojęzyczności* z 2005 r. oraz *Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie* z 2006 r. Znajomość języków obcych stanowi jeden z priorytetów współczesnej polityki edukacyjnej.

Jeśli zaś chodzi o *Zalecenie Parlamentu Europejskiego w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie*, to wśród ośmiu kompetencji kluczowych możemy znaleźć zarówno kompetencje, które bezpośrednio odwołują się do kompetencji językowych (porozumiewanie się w języku ojczystym oraz porozumiewanie się w językach obcych), jak i kompetencję, która wspiera ich rozwój (umiejętność uczenia się). Przez porozumiewanie się w języku ojczystym i językach obcych należy rozumieć nie tylko porozumiewanie się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach komunikacyjnych, ale również analizowanie własnego sposobu komunikowania się i przystosowanie go do danej sytuacji. W przypadku porozumiewania się w językach obcych w grę wchodzi również pozytywna postawa, na którą składają się świadomość różnorodności kulturowej i ciekawość poznawcza obejmująca zarówno poznawanie nowych języków, jak i chęć uczestniczenia w komunikacji międzykulturowej. Jeśli chodzi o umiejętność uczenia się, to polega ona nie tylko na konsekwentnym i wytrwałym uczeniu się, ale również na organizowaniu własnego procesu nauki (zarządzanie czasem i informacjami). Umiejętność uczenia się jest umiejętnością niezwykle pożądaną w nauce języków obcych, gdyż doświadczenie językowe uczącego odgrywa dużą rolę w nauce kolejnych języków.

Idee i inspiracje badawcze. Według Komisji Europejskiej Obywatel Unii Europejskiej posiada praktyczne umiejętności posługiwania się przynajmniej dwoma językami oprócz swego języka ojczystego”.

W *Nowej strategii ramowej* zjawisko wielojęzyczności jest zdefiniowane w dwóch perspektywach: z jednej strony dotyczy ono umiejętności danej osoby posługiwania się kilkoma językami, z drugiej zaś opisuje ono współistnienie różnych języków na jednym obszarze geograficznym. Stąd też jednym z głównych celów edukacyjnych powinno być wykształcenie umiejętności porozumiewania się w języku obcym/językach obcych,

co z kolei wpłynie dodatnio na: otwartość na kulturę i poglądy innych osób, umiejętności poznawcze, poziom sprawności w posługiwaniu się językiem ojczystym, a także pozwoli na podjęcie studiów lub pracy w innym państwie członkowskim UE. W związku z powyższym to poszczególne państwa powinny promować wielojęzyczność, skupiając swoją uwagę na następujących obszarach działań: kształcenie nauczycieli (zarówno początkowe, jak i ustawiczne), uwzględniające zmiany w wymaganiach dotyczących kompetencji językowych, które uczniowie/studenci powinni rozwijać w czasie nauki, wczesna nauka języka obcego w szkole, zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe, czyli nauka przedmiotu szkolnego w języku obcym lub z elementami języka obcego, nauczanie języków obcych w szkolnictwie wyższym, rozwijanie wielojęzyczności jako dziedziny akademickiej.

Na rynku pracy znajomość języków obcych jest uznawana za kluczową kompetencję. Szczególnie w kontekście zachodzących procesów globalizacji oczywiste jest, że szkoły zawodowe powinny się skupiać na podnoszeniu umiejętności językowych uczniów, by przygotować młodych ludzi do podjęcia pracy niezależnie od specjalizacji – czy to w służbie zdrowia, opiece społecznej, pracy w przemyśle, biznesie czy administracji. Zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe pozwala szkołom zawodowym wyjść naprzeciw potrzebom gospodarki, bo podnosi ogólne i specjalistyczne umiejętności językowe pracowników, a także podnosi kompetencje osób aktywnych na rynku pracy.

W związku z zaleceniami UE to poszczególne państwa powinny promować wielojęzyczność, skupiając swoją uwagę na: kształceniu nauczycieli (zarówno początkowe, jak i ustawiczne), uwzględniającym zmiany w wymaganiach dotyczących kompetencji językowych, które uczniowie/studenci powinni rozwijać w czasie nauki, wczesnej nauki języka obcego w szkole, zintegrowanym nauczaniu przedmiotowo-językowym, czyli nauce przedmiotu szkolnego w języku obcym lub z elementami języka obcego, nauczaniu języków obcych w szkolnictwie wyższym, rozwijaniu wielojęzyczności jako dziedziny akademickiej.

Unia Europejska wydała jasne zalecenie sformułowane przez Komisję Europejską: organy administracji oświatowej państw członkowskich powinny zapewniać kształcenie dwujęzyczne.

Innowacyjne wykorzystanie technologii cyfrowych w edukacji. Dużym wsparciem w procesie edukacyjnym podnoszącym jego efektywność są zajęcia poprzez wykorzystanie nowatorskich rozwiązań cyfrowych. Nauczyciele, chcąc realizować nauczanie zgodne z postępowaniem technologicznym, powinni urozmaicać prowadzenie lekcji. Ciągłe rozwijające się technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) coraz częściej pojawiają się w wielu aspektach życia, ułatwiając wykonywanie wielu czynności, także zawodowych. Współczesne młode pokolenie, wychowane w dobie wszechogarniających technologii cyfrowych, wykorzystuje ICT do zabawy, kontaktów z rówieśnikami, ale także do zadań związanych z nauką.

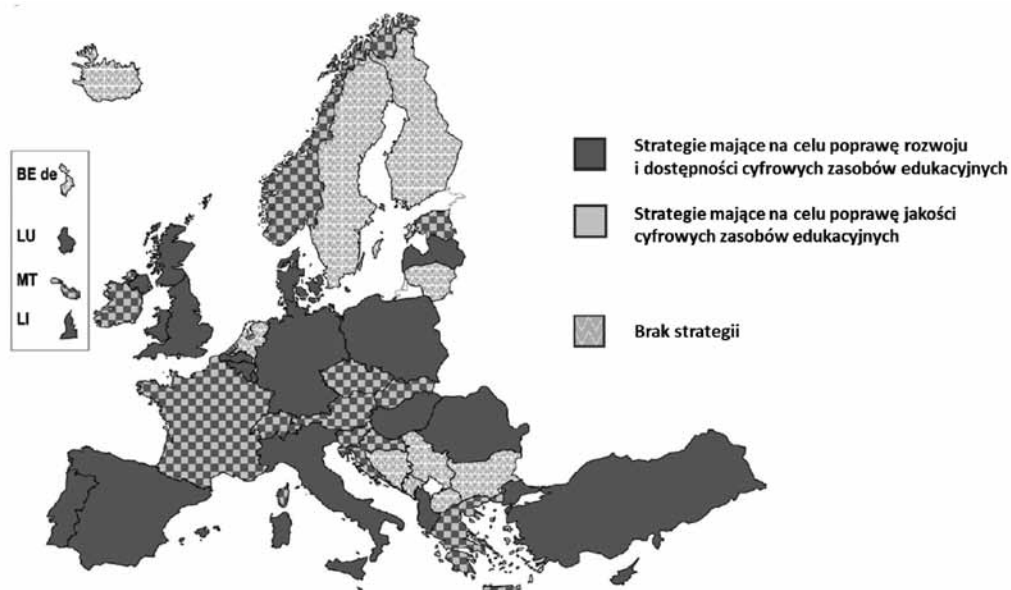
Innowacyjne wykorzystanie technologii cyfrowych w edukacji stało się priorytetem politycznym w całej Europie. Unia Europejska i jej państwa członkowskie przyjęły szereg środków wspierających cyfryzację edukacji. W ostatnich latach wiele prac Komisji Europejskiej obejmuje przygotowanie wytycznych dotyczących unowocześnienia kształcenia i szkolenia, zapewniania funduszy na badania i innowacje w celu promowania technologii cyfrowych wykorzystywanych w edukacji. Komisja Europejska w 2013 r. wprowadziła program „Opening up Education”, mający na celu zwiększyć innowacyjność i umiejętności cyfrowe w szkołach i na uniwersytetach. W 2016 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat w sprawie poprawy i modernizacji edukacji w celu zapewnienia wysokiej jakości edukacji dla wszystkich, podkreślając między innymi zalety technologii cyfrowych w oferowaniu nowych sposobów uczenia się.

W 2018 r. Komisja Europejska przyjęła Komunikat w sprawie planu działania na rzecz edukacji cyfrowej. Plan działania określa, w jaki sposób UE może pomóc osobom, instytucjom edukacyjnym i systemom edukacyjnym w lepszym przystosowaniu się do życia i pracy w dobie szybkich zmian cyfrowych m.in. poprzez lepsze wykorzystanie technologii cyfrowej do nauczania i uczenia się oraz rozwijanie odpowiednich kompetencji i umiejętności cyfrowych na potrzeby transformacji cyfrowej.

Wykorzystanie technologii cyfrowych w edukacji jest również kluczowym priorytetem dla kilku flagowych programów strategii „Europa 2020”, w szczególności programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia (w kwestii kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego), mobilności młodzieży (poprawa jakości kształcenia w szkolnictwie wyższym), agendy cyfrowej i agendy innowacji.

Wspieranie nauczycieli i wzmacnianie ich zdolności do włączania technologii cyfrowych do edukacji jest zatem kluczowym priorytetem w obecnych politykach edukacji cyfrowej trzeciej generacji, tj. politykach wprowadzonych po 2010 r. (rys. 2). Jednocześnie współczesne polityki edukacji cyfrowej są świadome wcześniejszych błędów i braków, dlatego dążą do ich przewyciężenia m.in. poprzez łączenie rozwoju kompetencji pedagogicznych z udostępnianiem narzędzi lub zasobów cyfrowych. Cyfrowe zasoby edukacyjne znajdują się w agendzie politycznej wielu europejskich systemów edukacji. W niektórych krajach rozwój, dostępność i jakość cyfrowych zasobów edukacyjnych zostały uwzględnione w obecnej strategii. W innych przypadkach działania w tej dziedzinie wywodzą się z różnych dokumentów politycznych lub konkretnych inicjatyw i zwykle angażują różne zainteresowane podmioty, zarówno publiczne, jak i prywatne.

Poprawę rozwoju i dostępności zasobów cyfrowych można osiągnąć poprzez szereg działań, które czasami są ściśle ze sobą powiązane. Niektóre kraje promują korzystanie z cyfrowych zasobów edukacyjnych poprzez finansowanie portali internetowych, które stają się otwartymi repozytoriami, umożliwiając nauczycielom dzielenie się zasobami. Portale te mogą również zapewniać narzędzia pomagające nauczycielom w tworzeniu własnych zasobów lub mogą oferować możliwości e-learningu lub inne usługi związane z edukacją cyfrową.

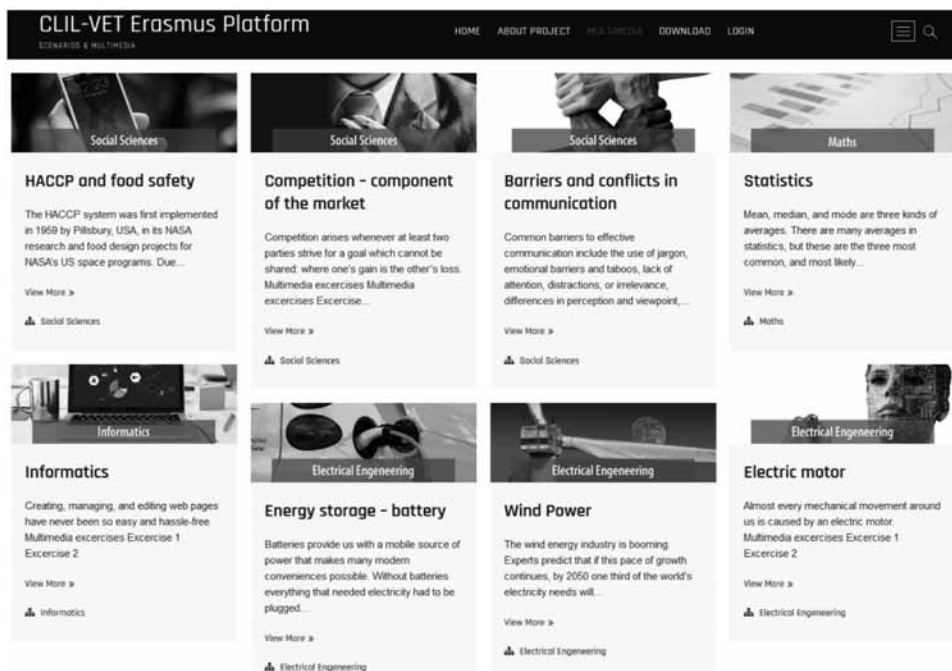
Rys. 2. Strategie w krajach europejskich, mające na celu poprawę rozwoju, dostępności i jakości cyfrowych zasobów edukacyjnych, szkół podstawowych i średnich

Źródło: European Commission/EACEA/Eurydice: Digital Education at School in Europe. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.

Jednym z elementów ICT wykorzystywanych w edukacji są multimedia, do których należą m.in. pliki graficzne, audio, wideo oraz interaktywne zasoby. Różnego rodzaju narzędzia multimedialne mogą sprawić, że nauczanie przedmiotów będzie bardziej atrakcyjne dla uczniów. Dzięki multimediom przekazywanie informacji może odbywać się w bardziej efektywny sposób i może być skutecznym narzędziem instruktażowym do dostarczania informacji edukacyjnych, ponieważ umożliwia nauczycielowi prezentowanie informacji w różnych mediach. W wielu badaniach potwierdzono, że wykorzystanie multimedialnych komponentów w edukacji wspiera proces edukacji młodzieży. Ponadto badania wykazały, że włączenie multimedii w nauczanie umożliwiło uczniom efektywniejsze wykorzystanie umiejętności umysłowych. Jednocześnie komponenty multimedialne i interaktywne również wspierają samokształcenie.

Zastosowanie multimedii pozwala skutecznie i szybko rozwinąć lub udoskonalić umiejętności także w zakresie znajomości języków obcych (czytanie, pisanie, rozumienie ze słuchu, znajomość słownictwa, gramatyki i zasad pisowni). Niestety jednym z największych problemów nauczycieli CLIL podczas przygotowywania treści jest brak odpowiednich materiałów, które byłyby gotowe do wykorzystania. Nauczyciele prowadzący lekcję z wykorzystaniem metody CLIL muszą zaplanować ilość wiedzy, której uczniowie będą się uczyć, oraz sposób, w jaki te informacje będą prezentowane

i wprowadzane na lekcji. Na rynku brakuje podręczników oraz narzędzi do nauczania metodą CLIL, a wiedza merytoryczna jest zwykle gorsza niż w przypadku tradycyjnych metod nauczania języków. Uzupełniając tę lukę w ramach projektu, opracowana została multimedialna platforma (rys. 3). W jej zasobach znajdują się opracowane scenariusze lekcji wraz z multimedialnym ćwiczeniami. Ponadto dostępne są pozostałe rezultaty projektu: krajowe raporty w zakresie stosowania metody CLIL w szkołach zawodowych oraz przewodnik informacyjny dotyczący wdrażania podejścia CLIL w szkołach zawodowych.

Rys. 3. Platforma multimedialna CLIL-VET

www. <http://clilvet.erasmusproject.pl> (dostęp: 30.03.2020)

Wdrażanie modelu CLIL w szkolnictwie zawodowym. Na rynku pracy znajomość języków obcych jest uznawana za kluczową kompetencję. Szczególnie w kontekście zachodzących procesów globalizacji oczywiste jest, że szkoły zawodowe powinny się skupiać na podnoszeniu umiejętności językowych uczniów, by przygotować młodych ludzi do podjęcia pracy niezależnie od specjalizacji.

CLIL (ang. *Content and Language Integrated Learning*) odnosi się do metodologii nauczania promującej zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe. Stosując definicję Mehisto (2008), CLIL to metoda, w ramach której język obcy wykorzystywany jest do nauczania innych przedmiotów. Oznacza to, że przedmiotów takich, jak przyroda czy matematyka uczy się w języku obcym, co jednocześnie rozwija wiedzę

przedmiotową oraz poprawia znajomość samego języka obcego. CLIL może być realizowany przez nauczyciela języka obcego, który integruje treści ponadprzedmiotowe lub przez nauczyciela innego niż język obcy przedmiotu, który z kolei wykorzystuje język jako narzędzie do przekazywania wiedzy w danej dziedzinie. Innym wariantem jest współpraca obu nauczycieli.

Zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe pozwala szkołom zawodowym wyjść naprzeciw potrzebom gospodarki, bo podnosi ogólne i specjalistyczne umiejętności językowe pracowników, a także podnosi kompetencje osób aktywnych na rynku pracy.

Zintegrowane Kształcenie Przedmiotowo-Językowe (CLIL) jako podejście pedagogiczne stało się kluczową kwestią w Europie ostatnich lat. Komisja Europejska w celu promocji wielojęzyczności mocno rekomenduje krajom członkowskim uwzględnienie go we wszystkich planowanych reformach swoich systemów szkolnictwa. Praca z treściami przedmiotowymi w języku obcym wymaga większego wysiłku, ale zarazem pozwala się uczyć z innej perspektywy. Uczenie się w języku obcym jest trudniejsze, ale też przynosi więcej satysfakcji. Na lekcjach uczniowie nie tylko opanowują pewne umiejętności, ale zarazem zdobywają większą biegłość w języku obcym. To może owocować po zakończeniu nauki lepszymi możliwościami na rynku pracy, a nawet pozwala szukać pracy w innych krajach. Jak pokazują raporty w ostatnich latach wiele krajów europejskich próbuje wykorzystać założenia CLIL w swoich systemach szkolnictwa. Proces wprowadzania CLIL przyspiesza w całej Europie, choć w zależności od kraju jego prędkość znacznie się różni.

Nauka języków oraz różnorodność językowa są jednymi z priorytetów programu Erasmus+, program UE na lata 2014–2020 w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. W ramach swych głównych osi działania zapewni wsparcie dla nauki języków. Finansowanie związane z nauką języków otrzymały projekty mające na celu zwiększenie współpracy na rzecz innowacji i dobrych praktyk oraz wspierające reformę polityki. Jednym z nich jest projekt realizowany w ramach Programu Erasmus+, Akcja Kształcenie i szkolenia zawodowe od 01.11.2017 do 30.04.2020 „Wdrażanie modelu CLIL w kształceniu zawodowym” (CLIL-VET) realizowanym w międzynarodowym partnerstwie. Koordynatorem projektu jest Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji. W skład międzynarodowego konsorcjum projektowego wchodzi również instytucje prowadzące badania w dziedzinie kształcenia i doskonalenia zawodowego, kształcenia nauczycieli oraz szkoły zawodowe: IES Puertas del Campo (Hiszpania), Kolegium Kształcenia Nauczycieli w Wiedniu (Austria), Uniwersytet w Pitești (Rumunia), Eduexpert (Polska) oraz Uniwersytet Warszawski (Polska).

Skrót CLIL-VET dotyczy praktyki stosowania zintegrowanego nauczania przedmiotowo-językowego (CLIL) w kształceniu zawodowym (VET). Praktyka ma na celu opanowanie zawodu i zarazem wyrobienie kluczowych kompetencji językowych.

Umiejętności te mają kluczowe znaczenie dla skutecznej komunikacji w miejscu pracy, transferu właściwych technologii i rozwoju osobistego zawodowego uczniów. Tym samym mogą oni zdobyć zawód, a także wyrobić umiejętności pozwalające

korzystać z umiejętności zawodowych poza rodzimym środowiskiem (np. poznać język na tyle, żeby znaleźć pracę w innym kraju).

W ostatnich latach wśród uczniów w Europie rośnie popularność kształcenia zawodowego.

Metodologia CLIL tworzy warunki, by zajęcia dydaktyczne łączyły nauczanie treści przedmiotowych (np. informatycznych, biologicznych, itp.) z rozwijaniem sprawności w posługiwaniu się językiem angielskim. CLIL to znacznie więcej niż uczenie konkretnego przedmiotu „po angielsku”. Przygotowane w ramach projektu scenariusze lekcji mają na celu zapewnić zrównoważony rozwój wiedzy językowej i przedmiotowej, nie do osiągnięcia przy rozłącznym, niezależnym od siebie nauczaniu języka i przedmiotu. W ramach projektu przeprowadzono diagnozę stanu wiedzy nt. metody CLIL i wdrażania w szkołach zawodowych, opracowano ramy CLIL-VET, zorganizowano warsztaty metodyczne dla nauczycieli szkół zawodowych w 4 krajach, opracowano 20 scenariuszy lekcji w 5 obszarach tematycznych. Zostały opracowane zarówno krajowe raporty badań w zakresie stosowania metody CLIL w szkołach zawodowych (z Polski, Hiszpanii, Austrii, Rumunii), jak i europejski raport podsumowujący raporty krajowe. Dokonano pogłębionej analizy regulacji prawnych w obrębie nauczania metodą CLIL w poszczególnych krajach. Ponadto w każdym kraju partnerskim przeprowadzono badanie (ankieta online) wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych dotyczące stopnia znajomości i wdrożenia praktyk CLIL. Następnie porównano dostępne otwarte zasoby edukacyjne dotyczące zastosowania metody CLIL w europejskich szkołach zawodowych. Analiza porównawcza ma formę raportu podsumowującego wdrażanie metody CLIL w europejskich szkołach zawodowych. W ramach przeprowadzonych badań zostały zidentyfikowane problemy występujące w wybranych szkołach zawodowych, podobieństwa oraz różnice między systemami edukacyjnymi. Analiza raportów krajowych przyczyniła się do określenia dobrych praktyk w zakresie wdrażania CLIL, które mogą być zaimplementowane w innych krajach europejskich. Raport nt. stosowania CLIL stanowi przydatne źródło informacji dla nauczycieli, naukowców, przedstawicieli instytucji edukacyjnych zainteresowanych zintegrowanym kształceniem przedmiotowo-językowym oraz kształceniem i szkoleniem zawodowym. Ramy mają postać przewodnika informacyjnego dotyczącego wdrażania podejścia CLIL w szkołach zawodowych. Struktura CLIL-VET stanowi innowacyjne i kreatywne rozwiązanie dla nauczycieli szkół zawodowych, którzy chcieliby wdrożyć CLIL w swoich klasach lub chcieliby udoskonalić swoje metody nauczania. Przedstawia on najbardziej charakterystyczne cechy metodologii CLIL oraz sposoby praktycznego zastosowania podejścia CLIL w odniesieniu do szkół zawodowych.

W ramach projektu zostały zorganizowane warsztaty metodyczne dla nauczycieli szkół zawodowych związane z innowacyjną metodologią nauczania treści przedmiotowych i zintegrowanego uczenia się języków, co obecnie jest wysoce zalecane i doceniane w ramach systemu edukacji. Celem seminariów było promowanie umiejętności posługiwania się językiem obcym w rzeczywistych sytuacjach zawodowych. W ramach warsztatów zaprezentowane zostały możliwe rozwiązania zastosowania metody CLIL

podczas zajęć z przedmiotu zawodowego oraz poruszone zostały kwestie, jak poradzić sobie z problemami pojawiającymi się podczas wdrażania CLIL. Zorganizowane seminaria miały na celu zapoznanie nauczycieli ze strukturą Ram CLIL oraz promowały rozwiązania wypracowane przez Partnerów. W ramach praktycznej części seminarium zostały opracowane plany lekcji, które są innowacyjnym i bardzo praktycznym sposobem wprowadzenia języka obcego do nauczania przedmiotów zawodowych. Takie rozwiązanie pozwala lepiej zrozumieć wzajemne relacje między językiem a treścią lekcji. Zbiór scenariuszy lekcji CLIL-VET został opracowany przez wszystkie instytucje partnerskie w 4 obszarach: usług i ekonomii, w dziedzinie przedmiotów ścisłych i IT, zakresie administracji i marketingu, w zakresie elektryczności i inżynierii budowlanej.

Plany lekcji przygotowane przez konsorcjum projektu są innowacyjnym i bardzo praktycznym materiałem służącym wprowadzeniu języka obcego do nauczania przedmiotów zawodowych.

Ponadto umożliwiają nauczycielowi przekazywanie wiedzy związanej z danym tematem zawodowym i jednocześnie rozwijanie umiejętności językowych uczniów.

Biorąc pod uwagę fakt, że kształcenie zawodowe jest nierozzerwalnie związane z rynkiem pracy, a zatem często z odpowiednimi umiejętnościami językowymi, plany lekcji CLIL-VET są bardzo praktycznym i przydatnym źródłem dla nauczycieli, instytucji szkoleniowych zainteresowanych wdrożeniem CLIL.

Opracowane materiały dydaktyczne podniosą jakość i efektywność edukacji oraz stanowią przykład strategii zwiększania kreatywności i innowacyjności na poziomie szkół zawodowych. Ponadto scenariusze lekcji są udostępnione jako otwarte zasoby edukacyjne na multimedialnej platformie. Opracowane scenariusze staną się praktycznym źródłem materiałów dydaktycznych nauczycieli szkół zawodowych w Europie.

Podsumowanie. Rezultaty opracowane w ramach projektu posłużą jako punkt odniesienia w trwającej debacie na temat przyszłości nauczania języków obcych w Polsce oraz zainspirują one nauczycieli przedmiotowców i językowców do rozważenia opcji, jakie daje CLIL w porównaniu do standardowych metod nauczania, a także skłonią do propagowania CLIL w swoim środowisku pracy. Rezultaty opracowane w ramach projektu niewątpliwie będą miały pozytywny wpływ na: zwiększenie szans na zatrudnienie i mobilność absolwentów VET, doskonalenie umiejętności językowych nauczycieli przedmiotów zawodowych, lepsze zrozumienie wzajemnych relacji między przedmiotami a językiem obcym, poprawę kompetencji nauczycieli szkół zawodowych, lepsze zrozumienie konieczności wdrożenia innowacyjnych metod edukacyjnych do szkół zawodowych, podnoszenie świadomości nauczycieli szkół zawodowych i instytucji odpowiedzialnych za kształcenie nauczycieli.

Bibliografia:

1. Będkowska-Obląk M. (2002), *Efektywność rozwoju kompetencji gramatycznej w nauczaniu dwujęzycznym*, „Języki Obce w Szkole”.

2. Conrads J., Rasmussen M., Winters N., Geniet A., Langer L. (2017), *Digital Education Policies in Europe and Beyond*. Joint Research Centre Science for Policy Report, Luxembourg.
3. European Commission (2005), *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee, and the Committee of the Regions. A New Framework Strategy for Multilingualism*, COM(2005) 596 final.
4. European Commission/EACEA/Eurydice: *Digital Education at School in Europe*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
5. Eurydice (2006), *Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe*.
6. Gunawardhana P. (2016), *Using Multimedia as an Education Tool*. 9th Annual International Conference on Computer Games Multimedia & Allied Technologies, Singapore.
7. Iluk J., (2002), *Problemy kształcenia dwujęzycznego w Polsce*, „Języki Obce w Szkole”, nr 6, Warszawa: CODN, s. 27–36.
8. Komunikat Komisji „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, Bruksela, 3.03.2010 r.
9. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Działania na rzecz otwartej edukacji: innowacyjne nauczanie i uczenie się dla wszystkich dzięki nowym technologiom i otwartym zasobom edukacyjnym. Bruksela, 25.9.2013 r.
10. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Poprawa i Modernizacja Edukacji. Bruksela, 7.12.2016 r.
11. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej Bruksela, 17.1.2018 r.
12. Łodyga O., *Wykorzystanie multimediów w zdalnym nauczaniu*. KOWEZIU, http://www.kno-koweziu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=154:wykorzystanie-multimediow-w-zdalnym-nauczaniu&catid=21&itemid=468 (dostęp: 6.04.2020).
13. Norlis O., Zuarni Ramli R., Yusra Kapi A. (2017), *Multimedia Education Tools for Effective Teaching and Learning*, „Journal of Telecommunication, Electronic and Computer Engineering”, Vol 9, No 2-8, 2017 r.
14. Pérez M.L., Malagón C.G. (2017), *Creating materials with ICT for CLIL lessons: A didactic proposal*, „Procedia - Social and Behavioral Sciences” 237, p. 633–637.

Katarzyna SKOCZYLAS – Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom, e-mail: katarzyna.skoczylas@itee.radom.pl

Ewelina SIKORA – Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom, e-mail: ewelina.sikora@itee.radom.pl